

A POLGÁRI PER IRATAI A BÍRÓSÁGHOZ FORDULÁS JOGA TÜKRÉBEN – A KERESETLEVÉL*

Pribula László¹

A 2018. év a hazai eljárásjogok kiemelkedő időszaka volt, mivel ugyanebben az évben lépett hatályba a három nagy eljárási kódex: 2018. január 1-jén a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény („Pp.”), ugyanezen a napon a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény („Kp.”), majd 2018. július 1-jén a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény („Be.”). Mindezzel a jogalkotó – elsődlegesen a hatékonyság előtérbe helyezésével – koncepcionálisan kívánta megújítani az egyes anyagi jogok bírósági úton érvényesítését.

Egy újonnan megalkotott, a hatályba lépése után induló ügyekben már azonnal alkalmazandó – így az anyagi jogi kódexhez képest a jogalkalmazást rövidebb felkészülési idő elé állító – eljárási törvény, különösen, ha az előző perrendhez képest koncepcionális megújítást szándékozik megvalósítani, természetesen váltja ki az elmélet és a gyakorlat szakmai alapú vitáját. Ezen viták során gyakran elhangzott szempont volt a professzionális pervitelhez igazodóan szigorúbb tartalmi és formai elvárásoknak megfelelő, feszebb perrend mellett előterjeszhető iratok törvényi követelményeinek és a bírósághoz fordulás jogának a szembeállítás. A jelen tanulmány a peres iratokra vonatkozó lényeges eljárási rendelkezések és azok hatásai elemzésével megkísérli áttekinteni, hogy helytálló-e az a feltételezés, hogy a perrendtartás megváltozott szabályozása megnehezíti a bírósághoz fordulást, az anyagi jogok érvényesítését.

Bevezetés: okok és indokok

A jogalkotó és a jogalkalmazó számára is hasznosítható következtetéseket eredményező kritikai elemzéshez szükséges a perrendtartás megújítása okainak és céljainak átfogó bemutatása.

Az új perjogi kódex elsődleges példaképének a kiváló jogtudós és gyakorlati szakember, Plósz Sándor évtizedes szervező munkájának eredményeképpen létrejött első polgári perrendtartást, az 1911. évi I. törvényt („Plósz-féle Pp.”) tekintette, amelyről egyöntetű volt a vélemény a jogirodalomban, hogy szabályai jól áttekinthetők, logikusak, a gyakorlati problémákhoz igazodók, a törvény létrehozása volt hivatott a magyar polgári pert a korabeli európai törekvésekhez felzárkóztatni.² Meghaladni

---

* DOI 10.21867/KJK/2020.1.13.

¹ Dr. Pribula László, tanszékvezető egyetemi tanár, DE ÁJK Polgári Eljárásjogi Tanszék, pribula.laszlo@law.unideb.hu

A tanulmány megírása és megjelentetése az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

² Székely János (2017): *Perintézmények metamorfózisa – A magyarországi és romániai polgári perjogi intézményeinek fejlődési sajátosságai a XX. század negyedik évtizedétől napjainkig*. Disszertáció, Debreceni Egyetem, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 32.

kívánta a több mint 50 évig hatályban volt második polgári perrendtartás, az *1952. évi III. törvény* („1952-es Pp.”) – bár a rendszerváltozást követően jelentős módosuláson keresztülment – „gyámkodó” bírói szerepre alapított perrendjét, és meg kívánta erősíteni a 2014. március 15-én hatályba lépett, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény („Ptk.”) önálló, autonóm, döntéseirért felelősséggel tartozó jogalany emberképéből következő tudatos, felelősségteljes, felkészült és szakszerű igényérvényesítést. Mindezek által eleget kívánt tenni azoknak a széles körben megfogalmazott elvárásoknak, amelyeket a polgári perjog kodifikálásáról rendelkező 1267/2013 (V.17.) Kormányhatározat előirányozott: a jogtudomány és a joggyakorlat eredményeire támaszkodó, a nemzetközi gyakorlatnak és elvárásoknak is megfelelő, az anyagi jogok hatékony érvényesítését biztosító polgári perjogi törvénykönyvként kívánt működni.

Annak a megértése, hogy a polgári perrendtartás miben kívánt elsődlegesen koncepcionális változtatást a korábbi perjogi kódexhez képest, elsődlegesen a törvény alapelveiből történhet; az pedig, hogy mi a célja ennek a változtatásnak, a – korábbi kódexben nem szereplő – Preambulum iránymutatásából fejthető meg. A törvény csak a legszükségesebb mértékben tartalmazza a polgári per különleges alapelveit. A perbeli jogokkal való szabad rendelkezést magában foglaló hagyományos rendelkezési elven felül új alapelv lett a hatékony jogvédelem érvényesülését kifejező perkoncentráció elve, amely értelmében mind a bíróságnak, mind a feleknek törekedniük kell arra, hogy az ítélet meghozatalához szükséges valamennyi tény és bizonyíték olyan időpontban álljon rendelkezésre, hogy a jogvita lehetőleg egy tárgyaláson elbíráltató legyen. Nem következik ebből értelemszerűen az egy tárgyaláson elbíráltás kötelezettsége, azonban a jogalkotó fontosnak tartotta annak az üzenetnek a megfogalmazását, amely a per minél előbbi lefolytatására és befejezésére ösztönzi annak valamennyi szereplőjét.³ Mindennek a jogalkotói üzenetnek a rendeltetése pedig a Preambulum által kifejtett célokkal áll összhangban, amely szerint a perjogi törvény megalkotására a magyar perjogi hagyományokra és az európai jogfejlődés vívmányaira építő, a felek felelős pervitelén és a bíróság aktív pervezetésén alapuló, a koncentrált per feltételeit biztosító szabályozás megteremtése céljából, a polgárok szolgálatát biztosító, a közjónak és a józan észnek megfelelő jogalkalmazás eszméjétől vezérelve, a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása érdekében került sor. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkére, amely szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik; a jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni; valamint az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak – egyértelműen következik a jogalkalmazó számára, hogy a törvény a perkoncentráció megvalósulása érdekében a felelős pervitelt azért szabályozza a megújított rendelkezések szerint, hogy ezzel elősegítse – tehát ne hátráltassa – az anyagi jogok bíróság előtti érvényesítését; így nyilvánvalóan a perrendtartás minden előírása a bírósághoz fordulás jogának minél teljesebb megvalósulását szolgálja.

---

³ Pp. 3. §

A perkoncentráció és a rendelkezési jog következetes érvényesüléséhez azonban nem elégséges a pusztán alapelvi szintű megjelenítés, hanem a tételes szabályoknak is igazodniuk kell a koncepcionális változtatások rendeltetéséhez.

Ehhez kapcsolódó lényeges változás, hogy az új polgári perrendtartás a korábbi egységes perszerkezet helyett az osztott perszerkezetet vezette be. Az 1952-es Pp. az elsőfokú polgári pert nem osztotta törvényben rögzített szakaszokra, hanem azt egységében kezelte. Ez a megoldás azt a veszélyt hordozta magában, hogy az elsőfokú eljárás viszonylag kései szakaszában a felek olyan mértékben megváltoztathatták nyilatkozataikat, előadásait, kérelmeiket, amelyek következtében gyakorlatilag feleslegessé váltak az addig elvégzett cselekmények, ezáltal lehetőség volt a per minél hosszabb időtartamban való elhúzására. Az új kódex ezt kívánja megakadályozni azzal, hogy sorrendet állít fel, mely szerint először a feleknek állítaniuk kell, majd másodsor az állításaikat ezt követően kell bizonyítaniuk – a bizonyítás eredményétől függően azonban az állításaikat utóbb már nem változtathatják meg. Ezért az elsőfokú polgári per két, egymástól kifejezett bírósági határozattal elválasztott szakaszra bomlik. Az első az úgynevezett perfelvételi szak. A perfelvételi szak célja a jogvita kereteinek a meghatározása, ebben a szakaszban kell előadnia a felperesnek egészében a jogállítást, tényállítást és kérelmet tartalmazó keresetét, valamint az alperesnek a keresetre adott kimerítő válaszát, ebben a szakaszban kell az állításokhoz igazodóan a feleknek bizonyítási indítványaitak előterjeszteni, és számos perbeli cselekményre – így a felek oldalán való beavatkozásra, a peres felek személyének megváltoztatására – is csak ekkor van lehetőség. A perfelvételi szakot a bíróság nem fellebbezhető végzéssel zárja le („percezúra”), és ezt követően az érdemi bizonyítási cselekményekre kerül sor a per második, érdemi tárgyalási szakában. Az osztott perszerkezet bevezetésétől a jogalkotó azt várta a felelős miniszteri biztos megfogalmazása szerint, hogy „*alaposabb előkészítő munkára ösztönzi a feleket, koncentráltabb, feszelesebb eljárást tesz lehetővé.*”⁴ Mint ahogy azt Wallacher Lajos hangsúlyozza: „*A perfelvételi és érdemi tárgyalási szak határozott kettéválasztásának célját tehát röviden úgy fogalmazhatjuk meg, hogy a törvény meg kívánja akadályozni azt, hogy a per amiatt húzódjon el, mert a bíróság szükségtelen, illetve fölösleges kitérőkkel terhelt bizonyítást folytat le.*”⁵

A megújított perszerkezet működéséhez azonban elengedhetetlen a professzionális pervitel követelményének érvényre juttatása. A korábbi megoldás szerint a jogi képviselő csak kivételesen, egyes kiemelt ügyekben, valamint a felsőbb bíróságokhoz forduló felek számára volt kötelező. Ehhez képest az új törvény a pert a kötelező jogi képviselőre modellezi. A törvényszék előtt indult perekben ugyanis a jogi képviselőt mindegyik peres fél számára kötelező, jogi képviselő hiányában a nyilatkozataikat hatálytalannak kell tekinteni.⁶ Az ügyvédkényszer azonban nem formális, ahhoz szigorú követelmények is járulnak. A törvény mind a felperesi keresetlevél, mind az alperesi

⁴ Interjú Wopera Zsuzsa egyetemi tanárral, a polgári perrendtartás reformjával, az új szabályozási rendszer kialakításával, továbbá a kapcsolódó jogszabályok előkészítésével összefüggő feladatok irányítására és összehangolására megbízott miniszteri biztossal. <https://www.jogiforum.hu/hirek/36544> (letöltés dátuma: 2020. január 13.)

⁵ Wallacher Lajos (2017): XII. fejezet. Perfelvételi szak. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 375.

⁶ Pp. 72. § (1), 74. § (1)

ellenkérelem tartalmi feltételeit részletesen meghatározza, és továbbra is fenntartja a hiányos tartalmú keresetlevél hiánypótlási felhívás nélküli – az 1952-es Pp. által még idézés kibocsátása nélküli elutasításának nevezett – visszautasításának a jogkövetkezményét. Mindettől a jogalkotó a jogi képviselő szakmai felelősségének a megerősödését, közvetve a hatékonyság javítását várja. Azokban az ügyekben azonban, amelyek a járásbíró hatáskörébe tartoznak – így a hatásköri megosztás koncepciója szerint előfordulásuk tömegesebb, a lakosság széles körét érintheti, és így a kötelező jogi képviselő előírása nem követelhető meg –, a perhatékonyságot a jogalkotó formanyomtatványok biztosításával, a hiánypótlásra felhívás szélesebb körben megengedhetőségével kívánja előmozdítani.

Változások 2018 után

A 2018. január 1-jén hatályba lépett polgári perrendtartás a professzionális és felelős pervitelen alapuló osztott perszerkezet által kívánja biztosítani a perek hatékony és koncentrált lefolytatását, mindebből szükségszerűen következik a per iratainak részletesebb és – első rátekintésre – szigorúbb követelményeken alapuló szabályozása. Mindez a gyakorlatban rendkívül lényeges változtatás: az 1952-es Pp. az elsőfokú eljárás iratai közül ugyanis egyedül a keresetlevél – kevésbé szigorú – követelményeit szabályozta, a per más iratairól rendelkezéseket nem tartalmazott, ezért azok elvileg bármikor és bármilyen tartalommal előterjeszthetők voltak. Ezzel szemben a Pp. a keresetlevél tartalmi követelményeit jóval részletesebben határozza meg, továbbá nevesíti és a bíróság felhívásához köti a perfelvételi szakban előterjeszthető, a perfelvételi nyilatkozatokat tartalmazó iratokat. Mivel pedig egyidejűleg átveszi az 1952-es Pp.-nek az új perrendben már szélesebb körben kötelezően fellépő jogi képviselő által előterjesztett keresetlevél tartalmi hiányosságainak a per hárompólusúvá válását (azaz a kereset közlését) megakadályozó hatását, a perfelvételi iratok előterjesztésének a hibájához pedig a hatálytalanságot fűzi – ezért ebből következően felvetődhet a bírósághoz fordulás jogának, a perbe vitt anyagi jogok érvényesítésének az elnehezítése.

Ez a következtetés azonban a tanulmány szerzőjének álláspontja szerint – a helyes és méltányos, a perrendtartás céljához igazodó jogalkalmazói értelmezés mellett – a következők szerint téves.

A bírósághoz fordulás joga

A bírói úthoz való hozzáférés (bírósághoz fordulás) jogát – összhangban az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. Cikkében megfogalmazott tisztességes tárgyaláshoz való jog érvényesülésének követelményével – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése biztosítja. Ennek értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. A bírósághoz fordulás jogát az Alkotmánybíróság számos döntése iránymutatóan elemezte. Kiemelkedik a legutóbbi időszakban az Alkotmánybíróság 3243/2018. (VII. 11.) AB határozata, amely kifejtette, hogy ezen jog alapján az állam kötelezettsége, hogy a jogok és kötelezettségek elbírálására bírói utat biztosítson, vagyis

az érintettnek legyen lehetősége bírósághoz fordulni, a bíróság pedig legyen jogosult (és eljárása egyben alkalmas) az ügy érdemi elbírálására. Ennek szabályai viszont alapvetően a jogalkotói mérlegelés kérdéskörébe tartoznak. Iránymutató, hogy mindaddig, amíg a jogszabályi rendelkezések ténylegesen nem zárják el a jogvitában érdekelt feleket attól, hogy ügyeiket bíróság elé vigyék és a bíróság azt – a jogszabályi feltételek fennállása esetén – érdemben elbírálja, nem ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírósághoz fordulás jogával.

A polgári perrendtartás egyetlen intézménye sem lehet öncélú: akkor igazolható a szabályozás, ha a gyakorlati tapasztalatok alapján folyamatos megújulásra képes ügy, hogy ezáltal elősegíti a hatékony jogalkalmazás fejlődését. Ahhoz, hogy ez a törekvés sikerrel járjon, a törvény rendelkezéseinek esetleges korrekciója során minél nagyobb részben kell igénybe venni az egyes jogászai szakmák tapasztalatait, a jogtudomány eredményeit, a bírói gyakorlat jogfejlesztő értelmezését. Mindez különös felelősséget ró a jogalkotóra, ahogy Éless Tamás fogalmazott: *„Az eljárás befejezését szükségképpen lassítja más értékek érvényre juttatása, legyen az akár az igazság kiderítésének kötelezettsége, akár a tisztességes eljárás vagy a felek perbeli jogainak biztosítása. A perhatékonytságot az szolgálja, ha sikerül a különböző értékek érvényre juttatása közötti egyensúly megteremtése, ami a mindenkori perjogi szabályozás nagy kihívása.”*⁷

Mindezekkel a szempontokkal összefüggésben szükséges a legjelentősebb periratra, a keresetlevélre vonatkozó rendelkezéseknek a bírósághoz való fordulás jogával összevetése.

A keresetlevél és a bírósághoz való fordulás joga

Az elsőfokú eljárás perfelvételi és érdemi tárgyalási szakra osztása, a perfelvételi nyilatkozatok meghatározása, az anyagi pervezetés, a kereset- és ellenkérelemváltogatás, valamint a bizonyítás a perfelvétel lezárása utáni korlátozása a kodifikációnak az anyagi jogok érvényesítése hatékonyságának alapvető eszköze, amely koherens rendszer lényeges megbontása a jogalkotói törekvéseket veszélyeztetné, de a folyamatos jogfejlesztő értelmezés és a gyakorlati problémák felmerülése esetén szükséges korrekció értelemszerűen indokolt.

A korábbi szabályozáshoz képest a keresetlevél tartalmi követelményei valóban részletesebbé váltak,⁸ és arra való tekintettel, hogy a jogi képviselő által előterjesztett hiányos keresetlevél jogkövetkezménye a hiánypótlás nélküli visszautasítás, a perben pedig főszabály a kötelező jogi képviselet, így a perrendtartás szabályainak formális értelmezése vezethet a keresetlevelek gyakoribb visszautasításához, amely elzárhatja a feleket az anyagi jogi igények perbeli érvényesíthetőségétől. A szigorúbbnak tűnő szabályozás során azonban indokolt figyelemmel lenni a perrendi szabályozás céljára. Mint ahogy erre Zsitva Ágnes is rámutatott: *„A perkoncentráció és a fél eljárástámogatási kötelezettsége alapelveinek érvényesülése érdekében már az eljárás első lépésében az 1952-es Pp.-hez képest részletesebben, eltérő tartalmi tagolással és új elemekkel kiegészítve határozza meg a törvény a keresetlevél kötelező tartalmát és*

⁷ Éless Tamás (2013): A kereset nyilvánvaló megalapozatlansága. In: Varga István (szerk.): *Codificatio Processualis Civilis. Studia in Honorem Németh János II.* Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 32.

⁸ Pp. 170-171. §

szabályozza annak kötelező mellékleteit is. A szabályozás célja, hogy – a szükséges peranyag mihamarabbi rendelkezésre állása és a hiánypótlás elkerülése érdekében – a felperesnek mintegy sorvezetőként szolgáljon, a bíróságnak valamennyi anyagi és eljárásjogi adat a kereset azonnali tárgyalhatóságához biztosítva legyen, valamint az alperes részére lehetővé és elvárhatóvá tegye a teljes körű ellenkérelem előterjesztését.”⁹

A keresetlevél perfelvételre alkalmasságának a mércéjét a bírói gyakorlat gyakran igazítja a bírósági meghagyás kibocsáthatóságához és az írásbeli ellenkérelem előterjeszhetőségéhez. Ennek a megközelítésnek az indoka, hogy a keresetlevél még önmagában nem elégséges a jogvita keretei a pert megindító fél általi teljes körű meghatározásához, hiszen hiányoznak azok az ismeretek, melyek az ellenérdekű fél álláspontján keresztül egyáltalán fel tudnák mérni a vita mibenlétét; ezért a tényleges funkció a per megindítása olyan módon, hogy mindebből a másik fél meg tudja érteni a vele szemben érvényesített követelés tartalmát, indokát; az érdemi védekezés elmulasztása esetén pedig rendelkezésre álljanak az anyagi jogerőhatással járó határozat kibocsátásához szükséges adatok. Talán a leginkább jellemzően ezt az az eseti döntés fejtette ki, amely indoka szerint a felperes azokat a tényállításait alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat köteles a keresetlevélben feltüntetni, amelyek alapján az alperes a keresetre teljes körű ellenkérelmet tud előadni, illetve az ellenkérelem előterjesztésének elmulasztása esetén a bíróság a kérelemmel egyező tartalmú bírósági meghagyást tud kibocsátani.¹⁰ Ha ez a zsinórmérték megjelenik a keresetlevél perfelvételre alkalmasságának a megítélésében, a helyes bírói gyakorlat nem kerülhet szembe a perrendtartás elsődleges iránymutató elvével, a perkoncentrációval.

A Pp. ugyanis egyértelműen elsődleges iránymutatóként kívánja megfogalmazni a bíróság aktív közrehatásán és a felek eljárástámogatásán alapuló, a jogviták gyors és hatékony lezárását eredményező perkoncentrációt; ez a törekvés megfelelően igazodik az Emberi Jogok Európai Bírósága jogalkalmazása által megfogalmazott követelményekhez, és találkozik a jogkereső felek elvárásaival is. A perkoncentráció rendszerszintű követelményéből következik a perelhúzásra, szükségtelen perbeli cselekményekre vezető felelőtlen pervitelt megakadályozni kívánó eljárási modell megalkotása. A keresetlevél az 1952-es Pp.-hez képest részletesebb, ezáltal szigorúbb követelményeket előíró szabályozását a leginkább a jogvita lezárását eredményező ítélet meghozatalának a feltételeitől lehet visszakövetkeztetni: a bíróság elé vitt jogvita végleges és megnyugtató lezárásához a koncentrált, csak a felek állításához igazodó érdemi bizonyítás szükséges; ahhoz, hogy az érdemi bizonyítás hatékony lehessen, elengedhetetlen, hogy a felek a jogvita kereteit ne változtathassák folyamatosan a bizonyítás közben, ezért a jogvita kereteit már a bizonyítás megkezdését megelőzően teljes körűen és egyértelműen meg kell határozniuk; a jogvita kereteinek a tisztázásához szükséges az alperes védekezésének a minden körülményre kiterjedő megismerése, ehhez nem elégséges egy általános vitatás; ahhoz pedig, hogy az alperes a védekezését felelősen és koncentráltan elő tudja adni, meg kell követelni egy részletes, a jogvita minden elemére kiterjedő, professzionális keresetlevelet. Mindezek megvalósulásához

⁹ Zsitva Ágnes (2019): XI. fejezet. Perindítás. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartáshoz*. Budapest, Wolters Kluwer, 400.

¹⁰ BDT2019. 4054.

pedig olyan szabályozás és gyakorlat illik, amely egyszerre tudja biztosítani a perkoncentráció érvényesülését, a jogvita kereteinek minél szélesebb körű tisztázását, ugyanakkor nem térítené el a bíróságtól a jogvitákat indokolatlanul a perfelvételre alkalmatlanság túlzottan széles körben megítélése miatt.

A keresetlevelet visszautasító végzések elleni fellebbezések elbírálása során már jól látszik egy olyan irányvonal, amely a keresetlevél tartalmi követelményeinek a meghatározását összhangba kívánja hozni a perkoncentráció elvével, és szükségtelennek tartja a keresetlevél perfelvételre alkalmatlanná nyilvánítását még akkor is, ha ugyan formailag valóban nem tartalmazta a keresetlevél törvényben meghatározott kötelező elemét, ugyanakkor ez a hiány nem akadályozta azoknak a perrendi előírásoknak az érvényesülését, amelyek a koncentrált per feltételeit biztosítják.

Mindenekelőtt a jogalkalmazás egyértelműen és következetesen állást foglalt abban a kérdésben, hogyha a keresetlevél tartalmazza a törvényben írtakat, de nem abban a sorrendben és a keresetlevélnek nem abban a részében, amit a Pp. előír, az érinti-e a perfelvételre alkalmasságát. A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2018. június 20-21. napi Országos Tanácskozásán elfogadott 21. számú állásfoglalás ezt a kérdést egyértelműen a perrendtartás rendeltetése oldaláról, a jogalkotó akaratának az értelmezése alapján, a bírósághoz fordulás jogát előtérbe helyezve azt az iránymutatást tette – kiemelve, hogy ekkor már fel sem merült a rendezetlen keresetlevél visszautasításának a jogkövetkezménye –, hogy ha a keresetlevél egyértelműen és kétségekívül beazonosíthatóan tartalmazza a Pp. 170. §-ában, illetve törvényben írt egyéb kötelező tartalmi elemeket, alaki kellékeket, de nem az előírt módon vagy sorrendben, úgy hiánypótlás elrendelésének a 176. § (2) bekezdés e) pont alapján abban az esetben van helye, ha az eltérő szerkesztés folytán a kötelező tartalmi kellékek megfelelősége, teljes körűsége nem egyértelmű, beazonosítása bizonytalanságot idéz elő, ezáltal az a határozottságot, érthetőséget, végrehajthatóságot illetően a bíróban kételyeket ébreszt.¹¹

Ezt követően megfigyelhető a szigorú értelmezés mellőzése a keresetlevél egyes tartalmi követelményeinek elvárásában is.

Egy ilyen méltányos értelmezés látszik kirajzolódni a tényállításokat alátámasztó bizonyítékok előadásának az elvárásában. Gyakori kritika a „pertaktika” korlátozása vagy kizárása, holott a perrendtartás maga sem kívánja, hogy a felperes az alperes érdemi védekezésének a hiányában „kiterítse minden lapját”, lévén a jogvita keretei még csak az egyik oldalról tisztáztak. Az egyik közzétett eset döntés szerint az a körülmény, hogy a felperes nem jelöl meg minden, a keresetlevélben szereplő tényre bizonyítékot – akár azért, mert a tényt nem tartja lényeges ténynek, nem tartja bizonyítandó, vagy általa bizonyítandó ténynek –, a bíróság anyagi pervezetésének szükségességét veti fel, de nem lehet oka a keresetlevél visszautasításának.¹² Ehhez igazodik egy másik közzétett eseti döntés indokolása is, amely értelmében a bizonyítási indítvány előterjesztése nem kötelező eleme a keresetlevélnek, ha annak tartalmából egyértelműen kitűnik, hogy a felperes tényállításait a rendelkezésére álló és mellékelt okiratokkal kívánja bizonyítani, továbbá az eljárásnak ebben a szakaszában nincs olyan tény- és jogállítást, ami az okiratokon kívül egyéb bizonyítási indítvány előterjesztését tenné szükségessé. A fél értelemszerűen nincs elzárva attól, hogy már a keresetlevél

¹¹ https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/ckot_elfogadott.pdf (letöltés dátuma: 2020. január 13.)

¹² BDT2019. 3971.

előterjesztése során előadja valamennyi, a jogvita általa értékelt oldaláról nézve releváns bizonyítékait; azonban természetes perlekedési magatartás a másik fél a perben előadott álláspontjának a bevétele, ezáltal a ténylegesen bizonyításra szoruló tények alapján a bizonyítási érdekhez igazodóan az indítványok megtétele.¹³

Hasonlóan látszik a másodfokú bíróságok korrekciós gyakorlatából a jogi érvelés megfogalmazásával kapcsolatos méltányos gyakorlat. A perrendtartás koncepcionális újítása, hogy a kereset elválaszthatatlan részét képezi a kérelem, a tényállítás és a jogállítást, amellyel a jogalkotó elsődlegesen a jogviták teljes körű feltárását és lezárását, a „meglepetés-ítéletek” elkerülését kívánta elérni. A Pp. 342. § (1) és (3) bekezdéséből következően ugyanakkor a jogi érveléshez a bíróság nincs kötve; az ítéletét akár olyan érvekre is alapíthatja, amelyekre a felek nem hivatkoztak, ebből következően ebben a vonatkozásban a „meglepetés-ítélet” egyébként sem zárható ki. Mint ahogy arra egy iránymutató jogalkalmazói álláspont rámutatott: a tényállítást, a jogállítást és a kérelem kötelező előadása mellett a felperes nyilvánvalóan rámutat egy általa vélt kapcsolatra, azonban a jogi érvelés hiánya önmagában csak azt eredményezheti, hogy a felperes megfosztja magát attól, hogy az általa fennállónak vélt összefüggéseket, értelmezési irányokat a bíróság megismerje.¹⁴

Mindezen túl felfedezhető a keresetlevél bevezető és záró részében feltüntetendő tartalmi elemekkel kapcsolatban is a jogalkalmazás megengedőbb, a törvényi előírásokat fokozottan az alapelvekre tekintettel értelmező megoldása. Kimutatható így ez a gyakorlat a pertárgyérték meghatározása körében. A per tárgya értékének a keresetlevél előadásakor történő meghatározása mind az eljárási illeték, mind a hatáskör miatt szükséges; ugyanakkor a szükségtelen ismétléseket a bírói gyakorlat igyekszik kiküszöbölni. Ebből vezeti le a méltányos értelmezést előtérbe helyező egyik kiemelkedő jelentőségű bírósági döntés, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgáló ismérve feltételezésének az a jogalkalmazói értelmezés felel meg, amely szerint akkor kell a felperesnek a keresetlevél záró részében a per tárgyának az értékét kifejezetten megjelölnie, ha az az érdemi részben feltüntetett, a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelem alapján egyértelműen és kétséget kizáróan nem állapítható meg; nincs helye ezért a keresetlevél visszautasításának akkor, ha a keresetlevél záró része ugyan kifejezetten nem tartalmazza a per tárgyának az értékét, azonban a felperes a kereseti kérelme szerint kizárólag – forintban meghatározott – pénzkövetelést kíván érvényesíteni.¹⁵ Az előadott kereseti kérelem egyértelműsége felvethető a hatásköri és illetékességi adatok előadásának kötelezettsége során is.

Mindezen túl a bírói gyakorlat a megengedő jogértelmezés mellett foglalt állást a záró részben feltüntetendő, nem természetes személy fél perbeli jogképességét, valamint a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy és a meghatalmazott perbeli képviselői jogát megalapozó tényeket és jogszabályhelyet érintően is. Az egyik kapcsolódó döntés kimondta – ugyancsak felhívva a Pp.-nek a Preambulumában is deklarált, a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása célját, és ebből következően azt, hogy egyetlen

---

¹³ BDT2019. 3984.

¹⁴ BDT2019. 4109.

¹⁵ BDT2019. 4085.

eljárásjogi rendelkezés értelmezése és alkalmazása sem lehet öncélú –, amely szerint a keresetlevélben a nem természetes személy perbeli jogképességét, a törvényes képviselő képviseleti jogát megalapozó jogszabályhelyet akkor szükséges feltüntetni, ha azt az adott esetben egyedi vizsgálatot és alkalmazást igénylő jogi norma állapítja meg. Ennek indoka, hogy szükséges azt vizsgálni, hogy a nem természetes személy fél perbeli jogképességét és törvényes képviselője képviseleti jogát megalapozó jogszabályhelyek a keresetlevélnek kivétel nélkül minden esetben elengedhetetlen kellékei-e, és ha a jogi személy jogképességéből a perbeli jogképesség és a törvényes képviseleti minőség egyenesen következik, az a jognak olyan axiómája, amely vitán, kétségen felül áll, egyértelmősége miatt beható vizsgálatot nem igényel, ennek folytán e rendelkezéseket még ítélettel történő befejezés esetén sem kell (utalás szintjén sem) megjeleníteni.¹⁶

***

Összességében megállapítható, hogy a keresetlevél tartalmi követelményével szembeni törvényi elvárások valóban szigorodtak. A Pp. hatályba lépése után kialakult bírói gyakorlat – különösen a másodfokú bíróságok korrekciós gyakorlata – azonban ezeket a rendelkezéseket egyértelműen a Preambulumban megfogalmazott jogalkotói célokkal összefüggésben értelmezi, és következetes abban, hogy – amint arra összegzően az egyik iránymutató közzétett döntés is rámutatott – a keresetlevélre alkalmazandó rendelkezésekkel a jogalkotónak a céltalan formalizmus nyilvánvalóan nem volt célja, a törvény rendelkezéseit úgy indokolt és szükséges értelmezni, hogy az ne eredményezze a bírósághoz fordulás ellehetlenítését.¹⁷ Ezt az – Alaptörvény 28. cikke, mint tulajdonképpeni vélelem által feltárható¹⁸ – jogalkotói akaratot a bemutatott jogalkalmazói jogfejlesztő értelmezés egyértelműen alátámasztja. Összevetve mindezt a keresetlevél visszautasítása esetén az eljárás illetékmentessé tételével és a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartását eredményező, a keresetlevél ismételt, szabályszerű benyújtása lehetőségének változatlan és egyszerűsített szabályozásával,¹⁹ nem tehető olyan megállapítás, hogy a peres iratok legjelentősebb, a pert megindító kezdő iratára, a keresetlevélre vonatkozó eljárási szabályok érintenék a bírósághoz fordulás jogát. Amennyiben a jogalkotó az anyagi jogok hatékony érvényesítése céljából azonban a jogszabályi előírások korrigálására törekszik, úgy indokolt figyelembe vennie a jogalkalmazás jogfejlesztő értelmezését, és ebben az esetben a szabályozás megváltoztatásának kiindulópontja lehet egyrészt a keresetlevél tartalmi elemeinek kisebb részben egyszerűsítése, másrészt egy olyan szűkítő követelmény meghatározása, amely a keresetlevél hiányai miatti visszautasítást a perkoncentráció elvének érvényesüléséhez igazítja.

Egy jól működő polgári perrendtartás mind a jogkereső felek, mind a jogalkalmazó elemi érdeke, és egyértelműen összefüggésben áll az ország versenyképességével. Az új perjogi kódex megfelelően találta el a gyakorlat kihívásait, a korábbi szabályozás kritikus pontjainak megváltoztatási szándékát, ehhez jól térképezte fel a nemzetközi

---

¹⁶ BDT2019. 4068.

¹⁷ BDT2019. 4107.

¹⁸ Szigeti Krisztina (2018): A bírói jogértelmezés és a hetedik alaptörvény-módosítás. *Eljárásjogi Szemle*, 3. évf. 4. sz.

¹⁹ Pp. 178. §

példákat és a hazai jogtörténeti hagyományokat. Nem lehet azonban eltekinteni a jövőben a dinamikus szabályanyag alkalmazása tapasztalatainak részletes értékelésétől, és ezek alapján lehet jogalkotói döntés a szükséges módosítások elhatározása és véghezvitele.

Források jegyzéke:

- Éless Tamás (2013): A kereset nyilvánvaló megalapozatlansága. In: Varga István (szerk.): *Codificatio Processualis Civilis. Studia in Honorem Németh János II.* Budapest, ELTE Eötvös Kiadó.
- Székely János (2017): *Perintézmények metamorfózisa – A magyarországi és romániai polgári perjog intézményeinek fejlődési sajátosságai a XX. század negyedik évtizedétől napjainkig.* PhD értekezés. Debreceni Egyetem, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola.
- Szigeti Krisztina (2018): A bírói jogértelmezés és a hetedik alaptörvény-módosítás. *Eljárásjogi Szemle*, 3. évf. 4. sz.
- Wallacher Lajos (2017): XII. fejezet. Perfelvételi szak. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez.* Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
- Zsitva Ágnes (2019): XI. fejezet. Perindítás. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartáshoz.* Budapest, Wolters Kluwer.
- Interjú Wopera Zsuzsa egyetemi tanárral, a polgári perrendtartás reformjával, az új szabályozási rendszer kialakításával, továbbá a kapcsolódó jogszabályok előkészítésével összefüggő feladatok irányítására és összehangolására megbízott miniszteri biztossal. <https://www.jogiforum.hu/hirek/36544>
- https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/ckot_elfogadott.pdf
- 1267/2013 (V.17.) Kormányhatározat a polgári perjogi kodifikációról
- 1911. évi I. törvény a polgári perrendtartásról
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról
- 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
- A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2018. június 20-21. napi Országos Tanácskozásán elfogadott 21. számú állásfoglalás.
- BDT2019. 3971.
- BDT2019. 3984.
- BDT2019. 4054.
- BDT2019. 4068.
- BDT2019. 4085.
- BDT2019. 4107.
- BDT2019. 4109.